

náhradu invalidního důchodu, po případě oné jeho části, kterou snad zaviněním žalované firmy ztratil. Dovolání, opřené o důvody Šu 503 čí. 2 a 4 c. ř. s. a brojící hlavně proti názoru odvolacího soudu o nepřipustnosti požadování úhradního kapitálu, nemůže vésti k úspěchu. V tomto případě netřeba vůbec zkoumati, zda byl žalobce pojištěním povinen, ani, zda by mohla býti náhrada dána také zaplacením poměrné částky úhradního kapitálu do pensijního ústavu, neboť v době, o kterou tuto jde, nebyly nároky pojištěnců závislé na přihlášce, takže opomenutí přihlášky nemohlo míti za následek ztrátu nároku na invalidní důchod. V době, kdy byl žalobce u žalované firmy zaměstnán, t. j. od 1. dubna 1909 do 30. listopadu 1909 platil zákon ze dne 16. prosince 1906, čí. 1 ř. z. z roku 1907, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1909 a který jest pro souzený případ výhradně směrodatným. Zákon ten byl zbudován na zásadě pojištění ze zákona samého (ipso jure), tak totiž, že zaměstnanec nabyl práv vyplývajících z pojištění již pouhým nastoupením služebního místa, podléhajícího pojistné povinnosti, i bez přihlášky u ústavu a bez zaplacení příspěvků. Zákon chtěl, by bylo o zaměstnance postaráno i tehdy, kdyby podnikatel své přihlašovací povinnosti nedostál, a kdyby takto neplnil povinnost jemu v Šu 73 (1) cit. zák. uloženou. Proto zněl úvod Šu 1 cit. zák. původně takto: »Pojištěním povinni a p o j i š t ě n i j s o u podle tohoto zákona . . .« a proto zákon v Šu 73 neučinil závislými nároky pojištěnců ani na přihlášce vůbec a včasné přihlášce zvláště, ani na dodatečném zaplacení premií. Jedinou sankcí, kterou zákon stíhal opomenutí přihlášky, nebo včasné přihlášky, byla sankce trestní podle §§ 82 a 85 cit. zák. O nějaké ručební povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci nebylo lze mluvit, protože zaměstnanec i bez přihlášky byl účasten nároku ze zákona. Jaké změny nastaly v tomto právním stavu pozdějším zákonodárstvím, totiž cís. nař. ze dne 25. června 1914, čí. 138 ř. zák. a zákonem ze dne 5. února 1920, čí. 89 sb. z. a n., netřeba v tomto případě rozebírat. Z toho, co vylouženo, jde na jevo, že, i kdyby byl býval žalobce pojištěním povinen, a kdyby ho byl býval žalovaný povinen přihlásiti, neutrpěl žalobce opomenutím přihlášky na svých právech podle zmíněného zákona újmy, že tvrzené opomenutí nebylo v příčinné souvislosti s tvrzenou škodou a že žalobní nárok není tedy po právu již co do svého důvodu.

Čís. 6529.

K nároku podle Šu 1327 obč. zák. stačí, lze-li z okolností důvodně usuzovati na zákonný závazek usmrceného, by přispíval k výživě. Lhostejno, že usmrcený poskytoval příspěvek na výživu bez soudního do-nucení, jen když lze z okolností a poměrů seznati, že tím vlastně plnil svůj zákonný závazek. Pokud jest tomu tak ohledně dítěte vůči matce, třebas matka měla vyživovací nárok proti svému manželci.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1926, Rv I 947/26.)

Dcera žalobkyně byla usmrcena ve službě u žalovaného (bližší pod čís. sb. 4979). Žalobu, již se domáhala žalobkyně na žalovaném měsíčního důchodu 90 Kč z důvodu smrti dceřiny, o b a n i ž š í s o u d y zamítly. N e j v y š š í s o u d přiznal žalobkyni měsíční důchod 40 Kč.

D ů v o d y:

Otázka zavinění žalovaného na usmrcení dcery žalobkyně nebyla v tomto sporu znovu projednána zvlášť, nýbrž pouze na skutkovém podkladu zjištěném v předchozím sporu (uveřejněno pod čís. sb. 4979). Nižší soudy vycházejí však při svém rozhodnutí, podrobuje se právnímu názoru vyslovenému Nejvyšším soudem v jeho rozhodnutí z 28. dubna 1925 v předchozím sporu správně z toho základu, že žalovaný na usmrcení Marie D-ové zavinění má a z následků jeho právně zodpověden jest, v čemž obsaženo také, že nižší stolice berou za prokázány i zde ony okolnosti skutkové v onom sporu zjištěné, z nichž plyne zavinění žalovaného. Přes toto základní stanovisko zamítly nižší soudy žalobní nárok s toho právního hlediska, že by se žalobkyně, o níž jinak zjišťují, že je v nouzi, mohla na žalovaném s úspěchem dožadovati náhrady z důvodu usmrcení své dcery jen tehdy, kdyby jí byl příslušel anebo později vzešel nárok na výživu ze zákona proti usmrcené dceři, že však o takovém nároku nelze mluvití potud, pokud žalobkyně má zákonný nárok na výživu proti svému manželovi, bez ohledu na to, zda tento svůj závazek k výživě manželky plní, čili nic. S názorem nižších soudů nelze souhlasiti. Dle nynějšího doslovu Šu 1327 obč. zák. mají, nastane-li z tělesného poškození smrt, nahrazeny býti nejen všechny útraty, nýbrž má býti nahrazeno i pozůstalým, o jichž výživu usmrcený měl dle zákona pečovati, i to, co jim tím ušlo. Toto obmezení, že má se hraditi jen to, co pozůstalým na výživě ze zákona ušlo, tedy jenom to, nač dle zákona měli nebo by byli měli nárok, stalo se, jak z motivů vyplývá, ze zákonodárského ohledu, by na tento způsob bylo čeleno zcela nekontrolovatelným, často jen k pouhému vydírání směřujícím nárokům, uplatňovaným z příčiny takovýchto příhod. Tato nová zákonná norma vzešla ze zásad, vyslovených v judikátu býv. nejvyššího soudu vídeňského čís. 189, byvši přizpůsobena stanovisku Šu 7 zákona úrazového. Takto je tedy okruh oprávněných osob obmezen tímto v zákoně výslovně stanoveným předpokladem a dle toho zkoumati jest v každém jednotlivém případě, zda taková zákonná povinnost usmrcené osoby v době nastalého případu již existovala, či zda by dle okolností a dle pravidelného vývoje věcí byla později nastala, při čemž arciť musejí zůstat mimo každý zřetel pouhé nejisté nebo vzdálené možnosti. Při posuzování tohoto předpokladu dlužno na zákonný závazek osoby usmrcené k výživě usuzovati arci jen dohadem z poměrů, jak se jeví nebo jak by se byly předvídatelně utvářily, a nelze především požadovati, by takový závazek byl snad již zjištěn soudním výrokem. Takový postup by odporoval jistě účelu zákona a vedl by k příkrostem a většinou i ku zmaření oprávněných nároků. Stačí tedy, že z okolností lze na takový závazek poskytování výživy důvodně usuzovati. I když usmrcený

poskytoval za svého živobytí v tom nebo v onom způsobu výživu ně- kterému ze svých pozůstalých bez soudního donucení, nelze z toho ještě usuzovati, že tak učinil zcela dobrovolně, bez závazku zákonného, lze-li jenom z okolností a poměrů seznati, že tím vlastně plnil zákonný svůj závazek. Dle obrazu, v němž se projednáváný případ jeví dle skutkových zjištění nižších soudů, nelze nároku žalobkyně odepřítí oprávněnosti. O žalobkyni je zjištěno, že, ač teprve 52 roků stará, jest následkem tuhé práce a přestárých těžkých chorob stížena úplnou tělesnou sešlostí a že je k jakémukoliv výdělku úplně nezpůsobilou a že tak tomu bylo již do dne usmrcení její dcery i dříve. Manžel žalobkyně Josef D. jest sice k výdělku způsobilým, žije však v poslední době odloučen od žalobkyně s jinou ženou a neplatí žalobkyni nižádného výživného; tato ho však až dosud o výživné nežalovala. Dále jest zjištěno, že žalobkyně má pět dospělých synů, z nich František a Josef D-ovi jsou ženatí a se svými manželkami každý spolumajitelem domku v menší ceně s dluhy. První má dvě děti, druhý jedno dítě, taktéž syn Bohumil, úplně bezmajetný, jest ženat, má jedno dítě, ostatní synové Václav D. a Antonín D., který žije s matkou, jsou dělníky bez majetku. Ze synů podporoval matku pouze syn Bohumil menšími příspěvky. Z toho plyne, že žalobkyně jest toho času v nouzi a že v nouzi byla i dříve, přihlédne-li se ku zjištění nižších soudů, že si žalobkyně často stěžovala, že jí manžel dává málo na živobytí a že nyní zůstává jinde. Na tomto stavu nouze arcit' nemění ničeho, že žalobkyně má ze zákona nárok proti manželovi na výživu (§ 91 obč. zák.), neboť pouhým nárokem, třeba i soudně zjištěným, není stav nouze odklizen, není-li nárok ten plněn náležitě a včas a nemůže-li úplna nebo brzy býti vymožen. Jde o výživu, nezbytnou a neodkladnou životní potřebu, při níž záleží především na tom, by bylo plněno včas, a, uváží-li se dle pravidelných zkušeností, jak pochybnými co do výsledku bývají soudní zákroky, jde-li o to, vymoci výživné od osob, které se placení vyhýbají a musí býti k němu doháněni exekucí, zvláště, jde-li o osoby odkázané jen na měnivý a nepatrný výdělek pracovní, jak tomu jest u manžela žalobkyně, jehož poslední výdělek dle zjištění nižších soudů činí pouhých 110 Kč týdně, ba i jen 50 Kč týdně, je zřejmo, že tento pouhý právní nárok proti manželovi není způsobilým, žalobkyni z jejího nuzného stavu vyprostiti. Žalobkyně byla by tedy nepochybně oprávněna přes to, že svého nároku proti manželovi neuplatňovala ještě soudním pořadem, žádati nedostávající se jí slušnou výživu od svých dětí (§ 154 obč. zák.), i od usmrcené dcery, třebaže tato byla v době usmrcení ještě nezletilou, jen když byla již výdělečně činná a dle výše svého výdělku měla možnost, by této své povinnosti dle sil svých dostála. Nižší soudy zjišťují, že usmrcená dcera skutečně již za svého živobytí ze všech svých služebních míst poskytovala matce občasné peněžní podpory v nepravidelných obdobích a částkách. Podle toho, co bylo uvedeno, nelze tvrditi, že šlo jen o dary zcela dobrovolné bez jakéhokoliv zákonného závazku. Usmrcená dcera poskytovala tyto podpory, ježto viděla matku v nouzi a cítila se jako dcera k tomu povinna, by své matce dle svých sil z této nouze vypomohla. Zkušenost učí, že rodiče z tříd dělních, nemající dosud starobního pojištění a úspor ze svého

nuzného výdělku, jsou ve svém bezvýdělečném stáří většinou odkázáni na podpory svých dětí a že zejména svobodné i provdané dcery, pokud jim v tom vlastní nuzné manželské a rodinné poměry nezabraňují, bývají rodičům vydatnou a věrnou oporou ve stáří, ježto lnou více k domovu. Také projednávaný případ ukazuje, že žalobkyně ve svém nuzném postavení našla nejúčinnější podporu u této své dcery. Za těchto okolností jest důvodně usuzovati, že žalobkyně v nouzi postavená měla v usmrcené své dceři osobu, která jí již dříve v její výživě podporovala, když trpěla nouzi, a o které se mohla právem nadíti, že jí později, když se octla ještě ve větší nouzi, bude k výživě ze svého výdělku dle svých sil nadále přispívati, jak jí k tomu v takovém případě i zákon zavazuje. Ušel tedy žalobkyni usmrcením jejím zcela nepochybně příspěvek k výživě, na nějž žalobkyně i dle zákona právem nárok činiti mohla, a nevádí jejímu žalobnímu nároku nikterak, že tento ušlý příspěvek k výživě nedá se přesně určití, neboť stačí, dá-li se určití dle poměrů alespoň přibližně dle volné úvahy (§ 273 c. ř. s.), jak to povaha případu sama sebou přináší. Dle této volné úvahy bylo by pak oprávněným nárok žalobkyně stanoviti takto: Počítá-li se, že to, co se žalobkyni k slušné výživě nedostává z té příčiny, že její muž jí výživné neplatí a že výživné to pravděpodobně nebude na něm úplna nebo z největší části vydobytno, činí 240 Kč měsíčně, připadal by na každé z jejích 6 dětí, usmrcenou v to počítaje, stejnoměrný příspěvek k doplnění této ze zákona povinné výživy 40 Kč měsíčně, a dle toho uznati jest, že žalobkyni usmrcením její dcery ušlo na zákonné výživě 40 Kč měsíčně, kteroužto újmu jí žalovaný dle §u 1327 obč. zák. povinen jest nahraditi.

Čís. 6530.

Byla-li smlouva o dílo již oběma stranami splněna, dílo má však neodstranitelné vady a objednatel nemůže ho pro vady ty použítí, zbývá mu proti dodateli pouze nárok na náhradu podle všeobecných předpisů o náhradě škody. Tento nárok nezaniká v propadné lhůtě §u 933 obč. zák., nýbrž promlčuje se teprve ve lhůtě §u 1489 obč. zák.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1926, Rv I 1030/26.)

V roce 1924 uzavřel žalobce se žalovanou firmou smlouvu, již se tato zavázala zhotoviti mu z dodané příze záclony do oken železničních vagonů s vetkanými vzorky přesně dle předlohy a dokončiti tuto práci nejdéle do 15. srpna 1924. Žalovaná firma provedla sice objednanou práci včas, nikoliv však správně, neboť záclony neodpovídaly objednavce jednak dostavou, jednak vetkané vzorky byly úplně zkresleny, takže zácloněk těch žalobce upotřebiti nemohl, což žalovaná firma také uznala. Oprava díla byla technicky neproveditelná. Odměna za práci byla žalované firmě hned po odvedení díla zaplacená. Tvrdě, že mu vadným provedením díla vzešla škoda 2.500 Kč, domáhal se žalobce její náhrady na žalované firmě. Žalovaná namítla, že zažalovaný nárok zanikl uplynutím